DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)
26. juni 2003 *

I sag C-334/01,

angående en anmodning, som Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Tyskland) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Glencore Grain Rotterdam BV

mod

Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i Kommissionens forordning (EF) nr. 2372/95 af 10. oktober 1995 om åbning af løbende licitationer vedrørende salg af bageegnet blød hvede fra det franske og det tyske interventionsorgan med henblik på udførsel til en række AVS-lande i løbet af produktionsåret 1995/96 (EFT L 242, s. 3) og artikel 47, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter (EFT L 351, s. 1), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 2955/94 af 5. december 1994 (EFT L 312, s. 5),

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet, og dommerne F. Macken (refererende dommer) og J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Glencore Grain Rotterdam BV ved Rechtsanwältin B. Festge

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Niejahr, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 28. november 2002 er afgivet mundtlige indlæg af Glencore Grain Rotterdam BV og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 23. januar 2003,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 17. juli 2001, indgået til Domstolen den 7. september 2001, har Verwaltungsgericht Frankfurt am Main i medfør af artikel 234 EF forelagt et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i Kommissionens forordning (EF) nr. 2372/95 af 10. oktober 1995 om åbning af løbende licitationer vedrørende salg af bageegnet blød hvede fra det franske og det tyske interventionsorgan med henblik på udførsel til en række AVS-lande i løbet af produktionsåret 1995/96 (EFT L 242, s. 3) og artikel 47, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter (EFT L 351, s. 1), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 2955/94 af 5. december 1994 (EFT L 312, s. 5, herefter »forordning nr. 3665/87«).

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en tvist mellem Glencore Grain Rotterdam BV (herefter »Glencore«) og Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (Forbundskontoret for Landbrug og Ernæring, herefter »Bundesanstalt«) om sidstnævntes afslag på at frigive en del af den sikkerhed, Glencore stillede som led i licitationsproceduren for udførsel af blød hvede til en række stater i Afrika, Vestindien og Stillehavet (herefter »AVS-staterne«).

De relevante retsregler

Fællesskabsbestemmelserne

Forordning (EØF) nr. 1766/92

3 Artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1766/92 af 30. juni 1992 om den fælles markedsordning for korn (EFT L 181, s. 21), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 3290/94 af 22. december 1994 (EFT L 349, s. 105), bestemmer, at de af medlemsstaterne udpegede interventionsorganer opkøber visse typer korn, herunder blød hvede, som er høstet i Fællesskabet, og som de får tilbudt, forudsat at tilbuddene opfylder de fastsatte betingelser, navnlig med hensyn til kvalitet og mængde.

4 Ifølge artikel 5 og 23 i forordning nr. 1766/92 er Kommissionen bemyndiget til at fastsætte gennemførelsesbestemmelser med hensyn til procedurerne og betingelserne i forbindelse med medlemsstaternes interventionsorganers overtagelse og afsætning af korn.

Forordning (EØF) nr. 2131/93

5 Ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 2131/93 af 28. juli 1993 om procedurer og betingelser for salg af korn fra interventionsorganerne (EFT L 191, s. 76), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 120/94 af

25. januar 1994 (EFT L 21, s. 1, herefter »forordning nr. 2131/93«), indføres der to forskellige licitationsprocedurer, den ene for salg af korn på Fællesskabets marked og den anden for salg med henblik på udførsel.

6 I begge tilfælde skal der ifølge artikel 13, stk. 4, i forordning nr. 2131/93 stilles en sikkerhed. Ifølge samme bestemmelse kan indgivne bud ikke ændres eller tilbagekaldes, og de er kun gyldige, hvis de ledsages af et bevis for, at den bydende har stillet en sikkerhed.

7 Artikel 17 i forordning nr. 2131/93 bestemmer følgende:

»1. Sikkerhed efter denne forordning stilles i overensstemmelse med afsnit III i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2220/85.

2. Den i artikel 13, stk. 4, omhandlede sikkerhed frigives for de mængder, for hvilke

[...]

— salgsprisen er blevet betalt inden udløbet af den fastsatte frist, og der i tilfælde af salg med henblik på udførsel, såfremt den betalte pris er lavere end den minimumspris, der ifølge artikel 5, stk. 1, 2 og 3, skal overholdes ved

gentilførsel til Fællesskabets marked, er blevet stillet sikkerhed, der dækker forskellen mellem disse to priser.

3. Den i stk. 2, andet led, omhandlede sikkerhedsstillelse frigives for de mængder, for hvilke

[...]

— de i artikel 18 i forordning (EØF) nr. 3665/87 omhandlede beviser er blevet fremlagt. Sikkerheden frigives dog, hvis den pågældende fremlægger bevis for, at mindst 1 500 tons kornprodukter har forladt Fællesskabets toldområde om bord på et fartøj, som er bestemt til søtransport. [...]

[...]

5. Bortset fra tilfælde af force majeure fortabes den i stk. 2, andet led, omhandlede sikkerhedsstillelse for de mængder, for hvilke de i stk. 3, andet led, omhandlede beviser ikke er blevet fremlagt inden for den frist, der er fastsat i artikel 47 i forordning (EØF) nr. 3665/87.«

Forordning nr. 2372/95

8 Artikel 2 i forordning nr. 2372/95 bestemmer følgende:

»Medmindre andet er fastsat i denne forordning, foregår det i artikel 1 omhandlede salg af bageegnet blød hvede i overensstemmelse med de procedurer og betingelser, der er fastlagt i forordning (EØF) nr. 2131/93.«

9 Artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 2372/95 bestemmer, at et bud kun kan antages, hvis den bydende fremlægger skriftlig dokumentation for, at han har indgået en handelskontrakt for den pågældende mængde om levering af bageegnet blød hvede til udførsel til ét AVS-land eller til flere lande i én af de i forordningens bilag I fastlagte grupper af AVS-lande, og hvis den ledsages af en ansøgning om eksportlicens for den pågældende destination.

10 Ifølge artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 2372/95 forpligter eksportlicensen den erhvervsdrivende til at udføre til det eller de AVS-lande, licensansøgningen er indgivet for.

11 Artikel 8 i forordning nr. 2372/95 er affattet således:

»1. Den sikkerhed, der er stillet efter artikel 13, stk. 4, i forordning (EØF) nr. 2131/93, skal frigives, så snart eksportlicenserne er blevet udstedt til tilslagsmodtagerne.

2. I forbindelse med forpligtelsen til at udføre til og indføre i de i bilag I anførte modtagerlande stilles en sikkerhed på 60 ECU/ton, hvoraf de 20 ECU/ton stilles ved eksportlicensens udstedelse og de resterende 40 ECU/ton inden kornets afhentning.

Uanset artikel 15, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3002/92:

— skal beløbet på 20 ECU/ton frigives senest 20 arbejdsdage efter det tidspunkt, tilslagsmodtageren dokumenterer, at den afhentede hvede har forladt EF's toldområde

— skal beløbet på 40 ECU/ton frigives senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, tilslagsmodtageren fører bevis for varens overgang til fri omsætning i det eller de AVS-lande, der omhandles i artikel 5, stk. 3. Beviset føres efter artikel 18 og 47 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87.

[...]«

Forordning nr. 3665/87

12 Artikel 18, stk. 1 og 2, i forordning nr. 3665/87 lyder således:

»1. Bevis for afslutning af toldformaliteterne for overgang til frit forbrug føres:

efter eksportørens valg ved fremlæggelse af et af følgende dokumenter:

a) Tolddokument eller kopi eller fotokopi heraf; kopiens eller fotokopiens rigtighed skal enten bekræftes af det organ, som har påtegnet originaldokumentet, eller af de officielle tjenester i det pågældende tredjeland, eller af en af medlemsstaternes de officielle tjenester i det pågældende tredjeland eller af et organ, der varetager restitutionsudbetalingen.

b) Lossebevis og bevis for overgang til frit forbrug udstedt af et specialiseret firma, der varetager international kontrol og overvågning, og som er autoriseret af en medlemsstat. Dato og nummer på tolddokumentet for overgang til frit forbrug skal være anført på beviset.

2. Dersom eksportøren ikke kan fremskaffe det i overensstemmelse med stk. 1, litra a) eller b), valgte dokument efter at have taget passende skridt med henblik herpå, eller dersom der består tvivl med hensyn til dokumentets ægthed, kan beviset for afslutning af toldformaliteterne ved overgang til frit forbrug anses som ført ved fremlæggelse af et eller flere af følgende dokumenter: [...]«

13 Artikel 47, stk. 2 og 4, i forordning nr. 3665/87 bestemmer følgende:

»2. Dokumenterne vedrørende udbetaling af restitutionen eller frigivelse af sikkerhedsstillelsen skal, undtagen i tilfælde af force majeure, indgives senest tolv måneder efter antagelsen af udførselsangivelsen.

[...]

4. Når de ifølge artikel 18 krævede dokumenter ikke har kunnet fremskaffes inden udløbet af den i stk. 2 omhandlede frist, skønt eksportøren har gjort sig umage for at fremskaffe og fremsende dem inden for denne frist, kan han få forlænget frist til at fremskaffe disse dokumenter.«

Forordning (EØF) nr. 2220/85

14 Kommissionens forordning (EØF) nr. 2220/85 af 22. juli 1985 om fælles gennemførelsesbestemmelser for ordningen for sikkerhedsstillelse for landbrugsprodukter (EFT L 205, s. 5), som ændret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 1181/87 af 29. april 1987 (EFT L 113, s. 31) og Kommissionens forordning (EF) nr. 3403/93 af 10. december 1993 (EFT L 310, s. 4, herefter »forordning nr. 2220/85«), fastsætter i artikel 1 bestemmelserne for sikkerhedsstillelse, som er foreskrevet i bl.a. forordningerne om den fælles markedsordning for korn, medmindre der er fastsat andre bestemmelser i de pågældende forordninger. Forordning nr. 3403/93 har imidlertid ikke ændret bestemmelserne i artikel 21, 22 og 28 i forordning nr. 2220/85, som er relevante i hovedsagen.

15 Ifølge artikel 3, litra a), i forordning nr. 2220/85 forstås ved »»sikkerhed« garanti for betaling eller fortabelse af et bestemt beløb til en ansvarlig myndighed, såfremt en bestemt forpligtelse ikke opfyldes«.

16 Forordningens artikel 21, 22 og 28 lyder således:

»*Artikel 21*

En sikkerhedsstillelse frigives, når der som fastsat i den specifikke forordning er fremlagt dokumentation for, at alle primære, sekundære og underordnede krav er opfyldt.

Artikel 22

1. Sikkerheden fortabes fuldt ud for den mængde, for hvilken et primært krav ikke er blevet opfyldt, medmindre force majeure har umuliggjort denne opfyldelse.

2. Et primært krav betragtes som uopfyldt, hvis beviset for kravets opfyldelse ikke er forelagt ved udløbet af fristen derfor, medmindre force majeure har forhindret forelæggelse af dette bevis inden for den fastsatte frist [...]

3. Hvis der inden atten måneder efter den i stk. 2 omhandlede frists udløb fremlægges bevis for, at det eller de primære krav er blevet opfyldt, tilbagebetales 85% af det fortabte beløb.

Hvis der inden atten måneder efter den i stk. 2 omhandlede frists udløb fremlægges bevis for, at det eller de primære krav er blevet opfyldt, og hvis det hertil knyttede sekundære krav ikke er blevet opfyldt, er det tilbagebetalte beløb lig med det beløb, som frigives efter artikel 23, stk. 2, nedsat med 15% af den pågældende del af det sikrede beløb.

4. Tilbagebetaling af det fortabte beløb finder ikke sted, hvor beviset for opfyldelsen af det eller de primære krav fremlægges senere end de i stk. 3 omhandlede atten måneder, medmindre force majeure har forhindret forelæggelse af dette bevis inden for den fastsatte frist.

[...]

Artikel 28

1. Er der ikke fastsat nogen frist for forelæggelse af det bevis, der er nødvendigt for det sikrede beløbs frigivelse, er denne frist på

a) 12 måneder fra sidste frist for opfyldelse af det eller de primære krav

b) 12 måneder fra det eller de primære kravs opfyldelse, hvis der ikke er fastsat nogen tidsfrist herfor.

2. Den i stk. 1 fastsatte frist må under ingen omstændigheder overstige tre år fra det tidspunkt, sikkerheden blev fastsat til en bestemt forpligtelse, medmindre der foreligger force majeure.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

17 Glencore deltog i den licitation, der blev åbnet ved forordning nr. 2372/95. Selskabet fik tilslag for en mængde på i alt 102 359 tons blød hvede, og det stillede derpå den sikkerhed på 60 ECU/ton, der nævnes i artikel 8, stk. 2, i forordning nr. 2372/95.

18 Ifølge de eksportlicenser, der blev udstedt til Glencore, skulle den bløde hvede leveres til et eller flere AVS-lande, der opregnes i bilaget til forordning nr. 2372/95. Den bortliciterede bløde hvede gennemgik toldformaliteterne og forlod pr. skib Fællesskabets område i løbet af januar-marts 1996.

19 I henhold til artikel 8, stk. 2, andet afsnit, første led, i forordning nr. 2372/95 blev sikkerheden på 20 ECU/ton frigivet af Bundesanstalt, efter at der var fremlagt bevis for, at den afhentede vare havde forladt Fællesskabets toldområde.

20 Imidlertid blev de dokumenter, der godtgjorde, at varen var overgået til fri omsætning i det eller de modtagende AVS-lande, først indleveret til Bundesanstalt den 24. juni 1997, altså mere end 18 måneder efter antagelsen af udførselsangivelsen.

21 Bundesanstalt inddrog 15% af den stillede sikkerhed på 40 ECU/ton og henviste som hjemmel til artikel 22, stk. 2 og 3, og artikel 29 i forordning nr. 2220/85, sammenholdt med artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, og artikel 2 i forordning nr. 2372/95, artikel 17, stk. 5, i forordning nr. 2131/93 samt til artikel 18 og artikel 47, stk. 2, i forordning nr. 3665/87.

22 Efter forgæves at have klaget over denne afgørelse om sikkerhedens delvise fortabelse anlagde Glencore den 3. april 1998 sag ved Verwaltungsgericht Frankfurt am Main med påstand om annullation af afgørelsen.

23 For den forelæggende ret gjorde Glencore principalt gældende, at fristen på 12 måneder i artikel 47, stk. 2, i forordning nr. 3665/87 ikke fandt anvendelse inden for rammerne af artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95. Ifølge selskabet er det derimod fristen på 12 måneder i artikel 28, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2220/85, der bør anvendes. Ifølge denne bestemmelse, i

modsætning til artikel 47, stk. 2, i forordning nr. 3665/87, begynder fristen ikke at løbe fra dagen efter antagelsen af udførselsangivelsen, men den bestemmer blot, at det bevis, der er nødvendigt for det sikrede beløbs frigivelse, skal forelægges inden for en frist på 12 måneder fra det primære kravs opfyldelse.

24 Bundesanstalt er derimod af den opfattelse, at artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 er hjemmelen for afgørelsen om, at sikkerheden er fortabt. Ifølge disse bestemmelser skal sikkerheden på 40 ECU/ton frigives senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor tilslagsmodtageren fører bevis for varens overgang til fri omsætning i det eller de AVS-lande, der omhandles i denne forordnings artikel 5, stk. 3. Beviset føres efter artikel 18 og 47 i forordning nr. 3665/87.

25 Da Verwaltungsgericht Frankfurt am Main fandt, at afgørelsen af den verserende tvist kræver en fortolkning af artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 og artikel 47, stk. 2, i forordning nr. 3665/87, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i Kommissionens forordning (EF) nr. 2372/95 af 10. oktober 1995 fortolkes således, at artikel 47, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 kun anvendes analogt på den betingelse, at tolvmånedersfristen for beviset for indførsel til det pågældende AVS-land først begynder at løbe, når det primære krav i henhold til denne forordning, nemlig indførslen i AVS-landet, er opfyldt?«

Det præjudicielle spørgsmål

Indlæg til Domstolen

26 Glencore er af den opfattelse, at efter en korrekt fortolkning af artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 begynder den fastsatte frist på 12 måneder for at føre bevis for indførslen af blød hvede til det pågældende AVS-land først at løbe, når indførslen til det nævnte land er fuldført.

27 Ifølge Glencore følger denne fortolkning af såvel ånden bag som formålet med forordning nr. 2372/95, der tilsigter at nedbringe de betydelige lagre af bageegnet blød hvede, som det franske og det tyske interventionsorgan ligger inde med, samt at forsyne AVS-landene regelmæssigt og til stabile priser.

28 Glencore har i denne forbindelse gjort gældende, at i modsætning til forordning nr. 3665/87 fastsætter forordning nr. 2372/95 kun en frist, inden for hvilken varen skal være udført, men den fastsætter ikke udtrykkeligt en frist, inden for hvilken varen skal være indført til det modtagende AVS-land. I denne forordnings bestemmelser, som kun vedrører udførsler til AVS-landene, har lovgiver ifølge selskabet bevidst undladt at fastsætte en frist for fuldførelsen af indførslerne til det pågældende AVS-land, fordi tolvmånedersfristen meget ofte ikke kan overholdes. Da der ikke er fastsat nogen frist for indførslen af den bløde hvede til AVS-landet, indebærer dette nødvendigvis, at der heller ikke kan pålægges en frist for at fremlægge bevis for en sådan indførsel.

29 Ovenstående fortolkning af artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 er ifølge selskabet ligeledes berettiget af, at forordning nr. 2220/85 finder anvendelse. Den sikkerhed, der skal stilles som led i udførslerne i henhold til forordning nr. 2372/95, er en sikkerhed efter betydningen i artikel 3, litra a), i forordning nr. 2220/85, og indførslen af korn til de modtagende AVS-lande er et primært krav som fastlagt i samme forordnings artikel 20, stk. 2.

30 Da der heller ikke er fastsat en frist for opfyldelsen af det primære krav, har Glencore anført, at fristen for at føre bevis for indførslen til modtagerlandet i henhold til artikel 28, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2220/85 er 12 måneder fra opfyldelsen af det primære krav, nemlig indførslerne til de modtagende AVS-lande.

31 Glencore har heraf konkluderet, at artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 ikke fastsætter nogen frist for fremlæggelse af bevis for indførslen til modtagerlandet, og at henvisningen til artikel 47 i forordning nr. 3665/87 kun skal fortolkes således, at denne bestemmelse kan gøres til genstand for en analog fortolkning tilpasset forordning nr. 2372/95. Fristen på 12 måneder kan derfor først begynde at løbe, når kravet om indførsel til AVS-landet er opfyldt.

32 Kommissionen er af den opfattelse, at bestemmelserne om frister i artikel 47 i forordning nr. 3665/87 uden videre finder anvendelse i henhold til artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95. Det bevis for indførsel af varen til det eller de pågældende AVS-lande, som er nødvendigt for frigivelse af sikkerheden, skal altså, bortset fra tilfælde af force majeure, være ført inden for 12 måneder regnet fra datoen for antagelsen af udførselsangivelsen.

33 Ordlyden af artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 er ifølge Kommissionen klar og ganske utvetydigt. Intet i bestemmelsen tyder på, at henvisningen til artikel 47 i forordning nr. 3665/87 ikke også skulle omfatte fristbestemmelsen i denne artikels stk. 2, der fastsætter en frist på »tolv måneder efter antagelsen af udførselsangivelsen«.

34 Kommissionen anser det ikke for berettiget, som Glencore foreslår, at anvende fristbestemmelserne i artikel 28 i forordning nr. 2220/85. Denne finder nemlig ifølge sin artikel 1 kun anvendelse, såfremt de forordninger for de forskellige sektorer, der er indført som led i de pågældende fælles markedsordninger, ikke indeholder andre bestemmelser.

35 Kommissionen finder det tillige uholdbart at antage, at henvisningen i artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 til artikel 47 i forordning nr. 3665/87 er en redaktionel fejl fra fællesskabslovgivers side. Hvis der havde været tale om en sådan fejl, havde det været let som følge heraf at berigtige eller ændre denne bestemmelse, men en sådan berigtigelse eller ændring er imidlertid ikke sket. Desuden henviser artikel 17 i forordning nr. 2131/93, for så vidt angår den frist, der skal overholdes for frigivelse af sikkerheden, også til artikel 47 i forordning nr. 3665/87.

36 Selv om Kommissionen ikke anser det for nødvendigt, i betragtning af de klare og utvetydige bestemmelser i artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95, at undersøge dennes formål med henblik på fortolkningen af nævnte bestemmelse, har den anført, at dette formål bekræfter dens fortolkning. At indføre blød hvede til AVS-landene var nemlig den primære forpligtelse for tilslagsmodtagerne i den løbende licitation, der blev åbnet ved den nævnte

forordning, hvis opfyldelse skulle sikres ved den i artikel 8, stk. 2, nævnte sikkerhedsstillelse. At fastsætte en gunstigere frist end den tilsvarende frist, der gælder efter den almindelige ordning i artikel 17, stk. 5, i forordning nr. 2131/93, som Glencore kræver, for at føre bevis for varens indførsel til de pågældende AVS-lande, ville have gjort indgreb i den betydning, som denne forpligtelse har for, at forordning nr. 2372/95 i sin helhed kan få den tilsigtede virkning.

37 Desuden har Kommissionen hævdet, at i modsætning til hvad Glencore hævder, er bestemmelserne i artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 ikke i strid med proportionalitetsprincippet. Dels kan fristen i denne artikels stk. 2 for fremlæggelse af de dokumenter, der kræves for at føre bevis for, at toldformaliteterne for overgang til fri omsætning er opfyldt, forlænges på eksportørens anmodning, hvis denne har vanskeligheder ved at overholde den. Dels er der ved artikel 22 i forordning nr. 2220/85 indført en gradueret sanktionsordning for det tilfælde, at de primære krav ikke er blevet opfyldt inden for de fastsatte frister.

Domstolens besvarelse

38 Artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 bestemmer klart, at beløbet på 40 ECU/ton, nemlig den sikkerhed, hvis fortabelse bestrides i hovedsagen, skal frigives senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, da tilslagsmodtageren fører bevis for varens overgang til fri omsætning i det eller de pågældende AVS-land(e).

39 Denne bestemmelse henviser udtrykkeligt til artikel 18 og 47 i forordning nr. 3665/87 med hensyn til førelsen af nævnte bevis.

40 Artikel 18 i forordning nr. 3665/87 opregner de dokumenter, som en erhvervsdrivende skal fremlægge for at føre bevis for, at toldformaliteterne ved overgang til fri omsætning er opfyldt.

41 Med hensyn til artikel 47 i forordning nr. 3665/87, som findes i dens afsnit 4 med overskriften »Fremgangsmåde ved restitutionens udbetaling«, er dens stk. 2 klart og utvetydigt, da det bestemmer, at »[d]okumenterne vedrørende udbetaling af restitutionen eller frigivelse af sikkerhedsstillelsen skal, undtagen i tilfælde af force majeure, indgives senest tolv måneder efter antagelsen af udførselsangivelsen«.

42 Artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 indeholder intet holdepunkt for at antage, at henvisningen til artikel 47 i forordning nr. 3665/87 ikke også skulle gælde for sidstnævnte bestemmelses stk. 2 om den frist, inden for hvilken dokumenterne om frigivelse af sikkerhedsstillelsen skal indgives.

43 Desuden bemærkes, at henvisningen i artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 til artikel 47 i forordning nr. 3665/87 med hensyn til fastsættelsen af den frist, inden for hvilken der skal føres bevis for overgang til fri

omsætning, ikke ville have mening, hvis den ikke angik begge de stykker i sidstnævnte bestemmelse, der angår frister, nemlig stk. 2 og 4 i den nævnte artikel 47.

44 Følgelig fremgår det af bestemmelserne i artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 og artikel 47, stk. 2, i forordning nr. 3665/87, at den frist på 12 måneder, som en erhvervsdrivende har for at føre bevis for den bløde hvedes overgang til fri omsætning i det eller de modtagende AVS-lande, begynder at løbe på datoen for antagelsen af udførselsangivelsen.

45 Med hensyn til formålet med forordning nr. 2372/95 bemærkes, at det på ingen måde fører til en anden fortolkning end den, som klart følger af de nævnte bestemmelsers ordlyd, men tværtimod fuldt ud bekræfter denne fortolkning.

46 Det fremgår nemlig klart af anden og tredje betragtning til forordning nr. 2372/95, at dens hovedformål er at sikre, at den bløde hvede faktisk når frem til bestemmelsesstedet. Med dette formål for øje er der sat en streng frist for forpligtelsen til at eksportere til det eller de modtagende AVS-lande, og den sikkerhed, der er fastsat i samme forordnings artikel 8, stk. 2, bidrager til at sikre overholdelsen af denne forpligtelse.

47 Endelig er bestemmelserne i artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95, i modsætning til hvad Glencore har anført, ikke i strid med proportionalitetsprincippet.

48 Forpligtelsen i henhold til artikel 47, stk. 2, i forordning nr. 3665/87 til at indgive dokumenterne vedrørende frigivelse af sikkerhedsstillelsen senest 12 måneder efter antagelsen af udførselsangivelsen bortfalder nemlig, såfremt den pågældende erhvervsdrivende godtgør et tilfælde af force majeure.

49 Desuden giver samme forordnings artikel 47, stk. 4, de nationale myndigheder mulighed for at give eksportøren en forlænget frist til at fremskaffe de krævede dokumenter, dvs. ankomstbeviser for varernes ankomst til bestemmelsesstedet, når han ikke har kunnet fremlægge disse inden for den normale frist på 12 måneder, skønt han har gjort sig umage for at fremskaffe og fremsende disse inden for denne frist (dom af 21.1.1999, sag C-54/95, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 35, præmis 146).

50 Formålet med artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 er altså ikke automatisk at afskære eksportøren fra de restitutioner, der er fastsat i fællesskabsreglerne, eller i et tilfælde som det, der foreligger i hovedsagen, fra sikkerhed, der er stillet i forbindelse med bortsalg af korn, som interventionsorganerne ligger inde med, når denne af objektive årsager ikke har kunnet fremlægge de krævede dokumenter inden for fristen på tolv måneder, skønt han har gjort alt, hvad der stod i hans magt (dommen i sagen Tyskland mod Kommissionen, præmis 148).

51 I betragtning af det foregående skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 2372/95 skal fortolkes således, at beviset for indførsel af varen til de pågældende AVS-lande, som kræves for frigivelse af sikkerheden på 40 ECU/ton, i henhold til artikel 47, stk. 2, i forordning nr. 3665/87 skal føres inden for en frist på 12 måneder efter datoen for antagelsen af udførselsangivelsen, undtagen i tilfælde af force majeure, eller

såfremt eksportøren, skønt han har gjort sig umage for at fremskaffe dette bevis, ikke har kunnet fremlægge det inden for nævnte frist, og den kompetente myndighed har givet ham forlængede frister.

Sagens omkostninger

52 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Verwaltungsgericht Frankfurt am Main ved kendelse af 17. juli 2001, for ret:

1) **Artikel 8, stk. 2, andet afsnit, andet led, i Kommissionens forordning (EF) nr. 2372/95 af 10. oktober 1995 om åbning af løbende licitationer**

vedrørende salg af bageegnet blød hvede fra det franske og det tyske interventionsorgan med henblik på udførsel til en række AVS-lande i løbet af produktionsåret 1995/96 skal fortolkes således, at beviset for indførsel af varen til de pågældende AVS-lande, som kræves for frigivelse af sikkerheden på 40 ECU/ton, i henhold til artikel 47, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter, som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 2955/94 af 5. december 1994, skal føres inden for en frist på 12 måneder efter datoen for antagelsen af udførselsangivelsen, undtagen i tilfælde af force majeure, eller såfremt eksportøren, skønt han har gjort sig umage for at fremskaffe dette bevis, ikke har kunnet fremlægge det inden for nævnte frist, og den kompetente myndighed har givet ham forlængede frister.

Puissochet Macken Cunha Rodrigues

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 26. juni 2003.

R. Grass

Justitssekretær

J.-P. Puissochet

Formand for Tredje Afdeling